

Значај и улога акредитације у свету, Европи и Републици Србији

Др Дејан Крњић

Глобално тржиште

Потрошачи или државни органи траже или прописују

Испуњење великог броја захтева стандарда односно техничких прописа

Оцењивање усаглашености

- Оцењивање усаглашености представља проверу да ли одређени производ, материјал, услуга, систем, процес или особа задовољавају захтеве релевантног стандарда или спецификације.
- Усаглашеност према међународним стандардима обезбеђује поузданост и приступ на светско тржиште

Акредитација

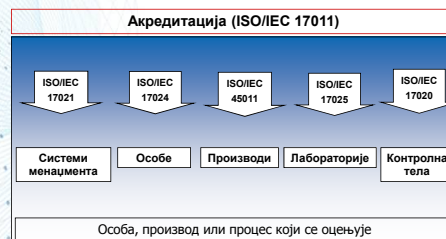
- Акредитација као хармонизовани поступак који се спроводи у складу са стандардом ISO/IEC 17011 представља ефикасан начин потврђивања и праћења компетентности тела за оцењивање усаглашености од стране независне и непристрасне институције коју представља национално акредитационо тело
- Компетенција – показана способност да се примене знање и вештина

Безбедност – главни циљ акредитације

- **Заштита јавног интереса**
  - Опште здравље и безбедност
  - Безбедност и здравље на раду
  - Заштита потрошача
  - Заштита животне средине
- **Обезбеђивање слободног протока роба и услуга**
  - Уклањање баријера трговини

Међународни стандарди који се примењују код потврђивања компетенције

Акредитација

SRPS ISO/IEC 17011

- 4.2. структура и рад морају да уливају поверење у акредитационо тело
- 4.3. објективност и непристрасност
- 4.4. поверљивост
5. успостављен, примењиван и одржан систем менаџмента и стално унапређивање његове ефикасности
6. компетентност и довољан број особља
7. процес акредитације
8. одговорност акредитационог тела и организација за оцењивање усаглашености

ATC Akreditaciono telo Srbije

СТО Споразум о техничким препрекама трговини

- Споразум о техничким препрекама трговини Светске трговинске организације осигурава да технички прописи и стандарди укључујући и поступке оцењивања усаглашености не представљају непотребну препреку у међународној трговини
- Омогућава предузимање мера у циљу заштите здравља и живота људи, животиња и биљака, заштите животне средине, осигурања квалитета и спречавања превара

WORLD TRADE ORGANIZATION
ORGANISATION MONDIALE DE COMMERCE
ORGANIZACION MUNDIAL DEL COMERCIO

ATC Akreditaciono telo Srbije

СТО Споразум о техничким препрекама трговини

Art. 6.1

Art. 6.3

- Државе чланице СТО имају обавезу да прихвате резултате оцењивања усаглашености из других држава у случајевима када су примењиване процедуре оцењивања еквивалентне
- Две или више држава чланица могу закључити споразуме о међусобном признавању резултата тела за оцењивање усаглашености
- Ради потписивања споразума може се тражити испуњење одређених захтева укључујући и техничку компетенцију тела за оцењивање усаглашености

ATC Akreditaciono telo Srbije

СТО ТБТ споразум – члан 6.1.1

Примена акредитације – компетенција и поверење

Члан 6.1.1

Акредитација обезбеђује верификацију техничке компетенције тела за оцењивање усаглашености

Акредитација примењивана у складу са релевантним међународним стандардом представља поуздан начин успостављање поверења

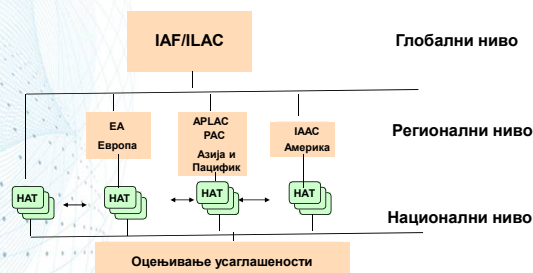

ATC Akreditaciono telo Srbije

Потписан Multilateral Agreement несметано кретање роба и услуга

- EA - 2/02 EA Policy and Procedures for the Multilateral Agreement - Оцењивање акредитационог тела и акредитованих организација
- Циљ - стицање поверења да акредитационо тело оцењивања и акредитације спроводи у складу са свим захтевима ISO/IEC 17011 стандарда, одговарајућим европским стандардима EN серије 45000 односно ISO/IEC стандардима као и одговарајућим документима EA, ILAC и IAF.

Јединствена светска мрежа акредитације

Споразум о међусобном прихватању извештаја и сертификата

Велики број трговинских односа укључује тестирање и сертификацију у земљи увозници

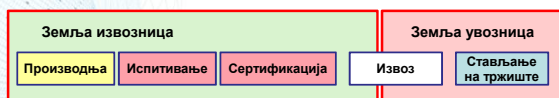
Споразум о међусобном прихватању извештаја и сертификата

У првој фази може доћи до међусобног прихватања извештаја лабораторија за испитивање и еталонирање

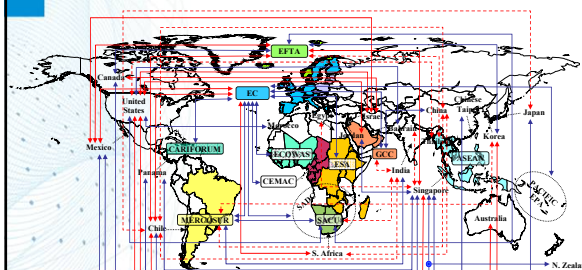

Споразум о међусобном прихватању извештаја и сертификата

У другој фази може доћи до међусобног прихватања сертификата

Споразуми о слободној трговини

Европска Унија Јединствена економска зона без граница

- **Основне слободе:**
  - Слободно кретање роба
  - Слободно кретање људи
  - Слободно кретање капитала
  - Слобода оснивања и слободног кретања услуга
- **Нема препрека у трговини:**
  - Нема тарифа или квота
  - Нема техничких баријера због различитих стандарда или оцене усаглашености
- Техничка хармонизација и узајамно признавање
- **Нови приступ** – прописи за производе
- **Глобални приступ** – оцењивање усаглашености

Европска кућа квалитета

Стари приступ – секторско законодавство

- Директиве старог приступа имају :
  - уско подручје примене
  - обавезне стандарде или техничке захтеве
  - типско одобрење надлежних органа
  - честе измене директива
- Производи обухваћени овим директивама: прехранбени производи, хемијски производи, моторна возила и приколице, лекови, козметички производи

Основни принципи Новог приступа

Основни захтеви

- Ограничени само на битне захтеве без изричитог прописивања на који се то начин постиже
- **Позивање на стандарде**
  - Развој или одобравање хармонизованих стандарда
  - Јединствене техничке спецификације које задовољавају основне захтеве директива Новог приступа

Основни принципи Новог приступа

- **Оцењивање усаглађености**
  - Стандарди су добровољни
  - Произвођачи не морају да их примењују
  - Уколико их примењују = претпоставка усклађености производа - **СЕ означавање**

Глобални приступ

Промовише и постиже успостављање и коришћење:

- система акредитације,
- технике међусобних поређења,
- споразума о међусобном признавању резултата испитивања и сертификата,

Нова легислатива у ЕУ

- Нова правила за побољшање слободног кретања роба у ЕУ уклањањем преосталих баријера трговини, повећање конкурентности и безбедности потрошача
- **REGULATION (EC) No 765/2008** OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) No 339/93 којом се утврђују захтеви за акредитацију, надзор на тржишту и контролисање производа који се стављају на тржиште ЕУ

ATC Akreditaciono telo Srbije

Нова легислатива у ЕУ

- **REGULATION (EC) No 764/2008** OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 July 2008 laying down procedures relating to the application of certain national technical rules to products lawfully marketed in another Member State and repealing Decision No 3052/95/EC којом се утврђују процедуре за доношење техничких прописа земаља чланица ЕУ за производе из нехармонизоване области
- **DECISION (EC) No 768/2008/ EC** OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 July 2008 on a common framework for the marketing of products, and repealing Council Decision 93/465/EEC која успоставља заједнички оквир за пласман производа на тржиште ЕУ

ATC Akreditaciono telo Srbije

Међусобна повезаност нове ЕУ легислативе

- **Уредба ЕС 765/2008 члан 5 тачка 2**
- Коришћење акредитације код потврђивања компетенције тела за оцењивање усаглашености

2. When a Member State decides not to use accreditation, it shall provide the Commission and the other Member States with all the documentary evidence necessary for the verification of the competence of the conformity assessment bodies it selects for the implementation of the Community harmonisation legislation in question.

ATC Akreditaciono telo Srbije

**Међусобна повезаност нове ЕУ
легислативе**

- Уредба ЕС 765/2008 члан 11 тачка 2
- Прихватање еквиваленције докумената акредитованих тела за оцењивање усаглашености

2. National authorities shall recognise the equivalence of the services delivered by those accreditation bodies which have successfully undergone peer evaluation under Article 10, and thereby accept, on the basis of the presumption referred to in paragraph 1 of this Article, the accreditation certificates of those bodies and the attestations issued by the conformity assessment bodies accredited by them.

ATC Akreditaciono telo Srbije

**Међусобна повезаност нове ЕУ
легислативе**

- Уредба ЕС 764/2008 члан 5
- Земље чланице не смеју да одбијају сертификате или извештаје акредитованих тела за оцењивање усаглашености – **Узајамно признавање**

Article 5

Mutual recognition of the level of competence of accredited conformity-assessment bodies

Member States shall not refuse certificates or test reports issued by a conformity-assessment body accredited for the appropriate field of conformity-assessment activity in accordance with Regulation (EC) No 765/2008 on grounds related to the competence of that body.

ATC Akreditaciono telo Srbije

**Међусобна повезаност нове ЕУ
легислативе**

- Одлука ЕС 768/2008 члан R23 Аннекс 1
  - значај акредитације код нотификације

Article R23

Notification procedure

4. Where a notification is not based on an accreditation certificate as referred to in Article [R22(2)], the notifying authority shall provide the Commission and the other Member States with documentary evidence which attests to the conformity assessment body's competence and the arrangements in place to ensure that that body will be monitored regularly and will continue to satisfy the requirements laid down in Article [R17].

ATC Akreditaciono telo Srbije

**Уредба ЕС765/2008 Акредитација и
надзор тржишта**

Предмет и област примене

1. Организација и начин акредитације тела за оцењивање усаглашености
2. Оквир за надзор тржишта – обезбеђивање високог степена заштите јавног интереса – здравља и безбедности уопште као и на радном месту, заштита потрошача, заштита животне средине и сигурности.
3. Оквир за контролу производа из трећих земаља
4. СЕ означавање

ATC Akreditaciono telo Srbije

Уредба ЕС 765/2008 Акредитација и надзор тржишта

- Општи принципи
  - Само једно национално акредитационо тело у држави
  - Акредитационо тело формално мора да буде признато од државе и да извршава своје послове у својству државног органа
  - Непрофитна организација
  - Не сме да се бави оцењивањем усаглашености или консултанским пословима
  - Држава мора да обезбеди одговарајуће ресурсе
  - ЕА члан

 ATC Akreditaciono telo Srbije

Уредба ЕС 765/2008 Акредитација и надзор тржишта

- Принцип неконкурентности са телима за оцењивање усаглашености и са другим акредитационим телима
- **Cross-border акредитација – члан 7**
- Услови за акредитациона тела
  - Независност; без сукоба интереса; објективност; непристрасност; поверљивост; компетенција; ефикасан менаџмент систем; интерна контрола; довољан број запослених; успостављене, примењиване и одржаване процедуре, објављивање годишњих извештаја....

 ATC Akreditaciono telo Srbije

Cross-border акредитација – члан 7

- Утврђивање компетенције тела за оцењивање усаглашености спроводи национално акредитационо тело државе чланице у којој је основано
- Изузетак
  - Не постоји национално акредитационо тело
  - Национално акредитационо тело нема неопходне ресурсе за оцењивање
  - Није још увек завршено или није успешно завршено колегијално оцењивање – peer evaluation
- Национално акредитационо тело може бити посматрач
- Национално акредитационо тело може да захтева од другог националног акредитационог тела да изврши део оцењивања.

 ATC Akreditaciono telo Srbije

Уредба ЕС 765/2008 Акредитација и надзор тржишта

- **члан 10 тачка 4 Peer evaluation**
  - ЕА организује “колегијално оцењивање”
  - Потврђивање да ли национално акредитационо тело задовољава неопходне услове из члана 8
- **“Успешно” колегијално оцењивање – признавање сертификата и извештаја**
  - 4. Peer evaluation shall be operated on the basis of sound and transparent evaluation criteria and procedures, in particular concerning structural, human resource and process requirements, confidentiality and complaints. Appropriate appeal procedures against decisions taken as a result of such evaluation shall be provided for.

 ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС – оснивач Влада Републике Србије

- У Србији акредитацију спроводи **Акредитационо тело Србије - АТС**. АТС је основала Република Србија као самосталну непрофитну организацију која спроводи Закон о акредитацији.
- Акредитационо тело Србије** спроводи акредитацију на основу:
  - [Закона о акредитацији](#) ("Службени лист СЦГ", бр.44/2005),
  - [Одлуке о оснивању Акредитационог тела Србије](#) ("Службени гласник РС", бр.96/2006),
  - [Статута Акредитационог тела Србије](#),
- Стандарда серије **SRPS ISO/IEC 17011, 17020, 17021, 17025**, који садрже захтеве за рад националног тела за акредитацију и оцену компетенције организација за оцену усаглашености

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС – оснивач Влада Републике Србије

- [Правила акредитације](#)
- Пословника о квалитету
- Процедура, упуштава и смерница [EA - European Cooperation for Accreditation](#) и/или [ILAC - International Laboratory Accreditation Cooperation](#) и/или [IAF - International Accreditation Forum](#)
- [секторских закона и прописа](#)
  - Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености производа са прописаним захтевима
  - Закон о метрологији
  - Закон о стандардизацији,
  - Закон о ветеринарству,
  - Закон о заштити животне средине,
  - Уредба о начину овлашћивања тела за оцењивање усаглашености

ATC Akreditaciono telo Srbije

Постигнути резултати

Врста оцењивања усаглашености	Број акредитованих организација
Испитивање	256
Еталонирање	19
Контролисање	44
Сертификација производа	13
Сертификација система менаџмента QMS, EMS	4
Сертификација Особља	-

Велика породица
336 чланова

ATC Akreditaciono telo Srbije

Међународна сарадња АТС-а у 2009. години

- 2009. АТС постао придружена чланица Међународне кооперације за акредитацију лабораторија (ILAC - International Laboratory Accreditation Cooperation)
- 12.02.2009. послата пријава Европској организацији за акредитацију (European Co-operation for Accreditation - EA) за колегијално оцењивање АТС - лабораторија за испитивање, лабораторија за еталонирање и контролних организација

ATC Akreditaciono telo Srbije

Перспективе акредитације у Републици Србији

- Зависе од степена усклађивања законских решења у области усаглашености у Републици Србији, пре свега са решењима законодавних мера о пласману робе на тржишту ЕУ

АТС Акредитационо тело Србије

<http://www.ats.rs>

АТС Акредитационо тело Србије